

Pilot Kindmonitor 0-12 jaar gemeente rapportage cijfers 2023

Gemeente Eijsden-Margraten

Inhoudsopgave

1. Gezin
2. Gezin en inkomen
3. Zwangerschap
4. Opvoeding en ondersteuning
5. Lezen en praten met je kind
6. Gezondheid en mondzorg
7. Bewegen
8. Voeding
9. Roken en alcohol
10. Mediawijsheid
11. Mentale gezondheid
12. School en opvang
13. Woonomgeving
Kernboodschappen
Contact

Toelichting

GGD Zuid-Limburg heeft in het najaar van 2023 een pilotonderzoek gedaan naar de gezondheid en het welzijn van kinderen tot 12 jaar. In dit onderzoek zijn ouders, van kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar, in de 4 gemeenten (Beekdaelen, Eijsden-Margraten, Heerlen en Stein), uitgenodigd om een vragenlijst in te vullen over verschillende onderwerpen, zoals (mentale) gezondheid, leefstijl en school. De Kindmonitor past in de lijn van de Gezondheidsmonitor Jeugd, Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, die de GGD Zuid-Limburg uitvoert in opdracht van gemeenten, en maakt zo de monitoringscyclus compleet.

Via een steekproef zijn 6242 ouders in de 4 gemeenten per brief uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. De vragenlijst is, zowel digitaal als schriftelijk, ingevuld door **2382** ouders. De respons is **38%**. In de gemeente Eijsden-Margraten hebben **536** ouders de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van **46%.** Op de volgende pagina zijn de achtergrondkenmerken van de deelnemers in uw gemeente samengevat.

Met de resultaten kunnen onder andere gemeenten en scholen nog gerichter werken aan de omgeving en gezondheid van kinderen. De resultaten van de Kindmonitor kunnen tevens worden meegenomen door gemeenten in het ontwikkelen van lokaal gezondheidsbeleid. Daarnaast kunnen scholen met behulp van de resultaten verbeteringen doorvoeren op het gebied van gezondheid.

Vanwege de betrouwbaarheid van de resultaten en de privacy van de respondenten hanteren wij in de rapportage een minimum van 30 respondenten die de vraag hebben ingevuld en een minimum van 5 respondenten per specifiek antwoord. Indien de aantallen lager liggen, worden de cijfers weergegeven met een **x**. De resultaten die getoond worden gaan altijd over de hele groep 0 tot 12 jaar, tenzij anders vermeld. Daarnaast zijn de cijfers gecorrigeerd voor het gemiddelde opleidingsniveau van de ouders.

Achtergrondkenmerken

Aantal ingevulde vragenlijsten		536
Leeftijd	0-4 jaar	46%
	4-12 jaar	54%
Geslacht	Jongen	52%
	Meisje	48%
Invuller	Moeder	80%
	Vader	21%
Opleidingsniveau	Laag	8%
	Midden	38%
	Hoog	53%

Respons

In Eijsden-Margraten deden **536** ouders mee aan de Kindmonitor. Dit is een respons van **46%**. Voor het begrip van de onderzoeksresultaten is het goed om te weten wie hebben meegedaan aan het onderzoek. Ongeveer de helft van de deelnemers vulde de vragenlijst in voor een kind tussen de 0 en 4 jaar en de andere helft voor een kind tussen 4 de 12 jaar. De verdeling tussen jongens en meisjes was ook ongeveer gelijk. De moeder heeft het vaakst de vragenlijst ingevuld. Het opleidingsniveau is gemeten door te vragen naar de hoogst afgeronde opleiding van beide ouders (geen opleiding, basisonderwijs, mavo (laag); mbo, havo, vwo (midden); mbo, universiteit (hoog)). Vervolgens is het gemiddelde opleidingsniveau van beide ouders berekend.

Van percentages naar absolute aantallen

De resultaten in deze rapportage worden weergegeven in percentages. Hiernaast staat een tabel die kunt u gebruiken als rekenhulp om een indicatie te krijgen om hoeveel kinderen het in absolute zin gaat. De aantallen zijn gebaseerd op de bevolkingssamenstelling op 1 januari 2023 (CBS).

Rekenhulp

	Inwoners (0-12)	1%	5%	10%	25%	50%
Eijsden-Margraten	3100	31	155	310	775	1550

1. Gezin

De gezinssituatie waarin een kind opgroeit beïnvloedt de gezondheid en het welzijn van het kind. Kinderen die een goede band hebben met hun ouders hebben meestal minder psychosociale problemen. De meeste kinderen groeien op bij beide ouders. Het merendeel van de éénoudergezinnen ontstaat door een scheiding van de ouders. Kinderen die opgroeien in een éénoudergezin blijken vaker emotionele en gedragsproblemen te ontwikkelen dan leeftijdsgenootjes in tweeoudergezinnen.

Gezinssamenstelling

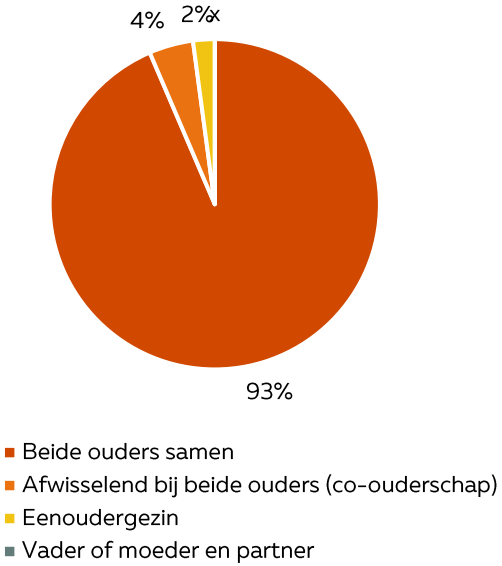

Huiselijk geweld

Stress, als gevolg van problemen bij de ouders, het kind, het gezin of in de omgeving, kan een rol spelen bij het ontstaan van huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies aan iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld en werkt samen met partners in het veld van justitie, zorg en welzijn en onderwijs.

Getuige geweest van huiselijke geweld

Ingrijpende levensgebeurtenissen

waarmee kinderen binnen uw gemeente te maken hebben (gehad):

17%	Getuige geweest van conflicten en ruzies binnen het gezin
15%	Lichamelijke ziekte of beperking (van iemand in het gezin)
11%	Psychische problemen (van iemand in het gezin)
7%	Scheiding ouders
4%	Overlijden binnen het gezin
1%	Verslavingsproblematiek (van iemand in het gezin)
x	Geeft mantelzorg (vanaf 8 jaar)

Niet bekend met het advies- en meldpunt Veilig Thuis

2. Gezin en inkomen

Kinderen uit gezinnen in (langdurige) armoede krijgen met meer uitdagingen te maken dan kinderen uit meer welvarende gezinnen. In deze gezinnen zijn nieuwe kleren, dagelijks een warme maaltijd, internet, mee kunnen met schoolreisjes of lidmaatschap van een vereniging geen vanzelfsprekendheid. Dit heeft invloed op het sociale netwerk van het gezin en kind. **7%** van de ouders geeft aan moeite te hebben met rondkomen. Geldzorgen kunnen leiden tot stress binnen het gezin. Kinderen voelen zich vaker angstig, afhankelijk en ongelukkig. Dat kan gepaard gaan met fysieke klachten, zoals hoofdpijn, buikpijn en vermoeidheid. De kansen voor het opgroeiende kind op school en in de breedte van ontwikkeling zijn minder. Hoe langer een gezin geldgebrek heeft, des te groter de kans op nadelige gevolgen voor het welbevinden van kinderen.

Moeite met rondkomen naar opleidingsniveau van de ouders

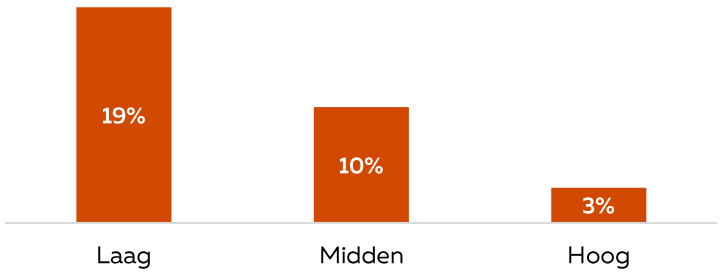

Top 4 waar niet voldoende geld voor is:

11%	Hulpverlener bezoeken
9%	Medicijnen of hulpmiddelen kopen
8%	Lidmaatschap sportclub of vereniging
6%	Bij familie of vrienden op bezoek gaan

Gevolgen door geldgebrek (bij de groep die moeite heeft met rondkomen)**:**

57% **Soms tot heel vaak spanningen in het gezin**

21% **Vindt opvoeding lastig door geldgebrek**

3. Zwangerschap

De eerste 1.000 dagen, geteld vanaf het moment van de bevruchting tot de tweede verjaardag, zijn cruciaal voor de rest van het leven. Tijdens deze periode kan de grootste gezondheidswinst behaald worden; fysiek, sociaal en mentaal. Hoe beter deze basis is, hoe groter de kans op een gezond leven. Zuid-Limburg kent meer problemen dan gemiddeld rondom zwangerschap en de eerste 1.000 dagen van het leven.

7% van de moeders heeft de zwangerschap als (heel) negatief ervaren en **12%** van de ouders vond de zwangerschap (heel) stressvol.

8%

Eerder geboren dan 37 weken (prematuur)

6%

Laag geboortegewicht (dysmatuur)

Alcohol tijdens de zwangerschap

Er kan geen grens getrokken worden tussen veilig en onveilig gebruik van alcohol tijdens de zwangerschap. Hoe meer alcohol de moeder drinkt, hoe groter de risico's zijn die daaraan verbonden zijn. Gelukkig zijn er nog maar heel weinig moeders die (af en toe) alcohol drinken tijdens de zwangerschap. De aantallen zijn te klein om hier te rapporteren.

Roken tijdens de zwangerschap

Net als alcohol heeft roken tijdens de zwangerschap nadelige gevolgen voor het ongeboren kind. Stoppen met roken en eventueel hulp daarbij is van belang.

4% van de moeders rookte tijdens de zwangerschap.

4. Opvoeding en ondersteuning

Om fysiek, sociaal en mentaal gezond op te kunnen groeien is een veilige omgeving fundamenteel. Dit betekent dat een kind met liefde en aandacht opgroeit, zonder angst, bedreiging of verwaarlozing.

It takes a village to raise a child

De meeste ouders (**96%**) in de gemeente ervaren de opvoeding niet als (erg) moeilijk. Daarbij ontvangt **79%** af en toe tot vaak hulp van hun omgeving. Toch zou **8%** van de ouders graag meer hulp van familie, vrienden, kennissen of buren krijgen bij de opvoeding. Daarnaast maakt **43%** van de ouders zich (weleens) zorgen over hun kind. Hiernaast staan de belangrijkste zaken die genoemd worden.

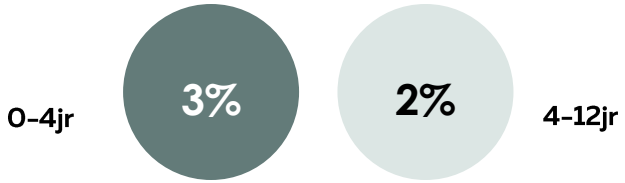

Ouders dat behoefte heeft aan professionele hulp bij het opvoeden

Belangrijkste zaken waar ouders zich zorgen over maken

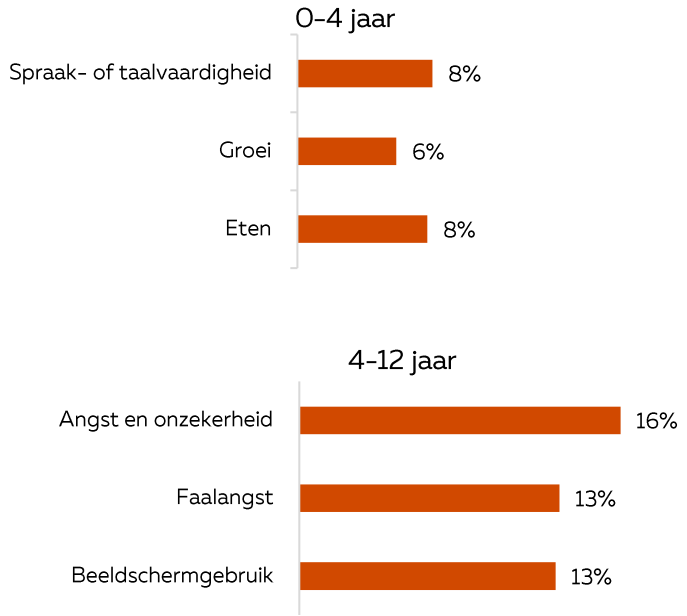

Contact met hulpverleners

23% van de ouders heeft in de afgelopen 12 maanden hulp gezocht bij één of meerdere hulpverleners (huisarts niet meegerekend). Bij hulpverleners kan gedacht worden aan de JGZ, schoolmaatschappelijk werk, bureau Jeugdzorg, een psycholoog en/of een orthopedagoog. Hieronder de hulpverleners waarbij het meest hulp is gezocht door ouders in uw gemeente.

Hulpverleners waarbij ouders hulp zochten

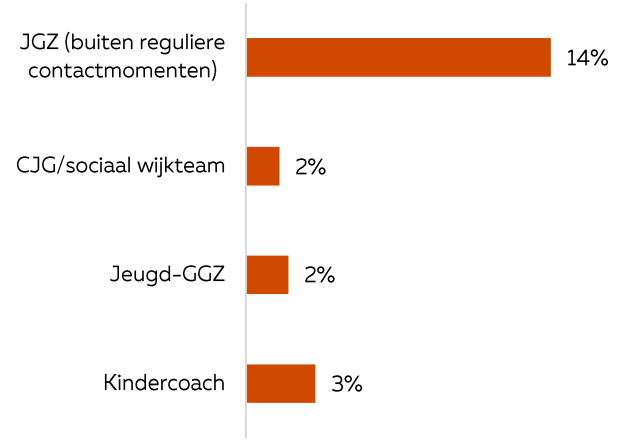

5. Voorlezen en praten met je kind

Voorlezen

Voorlezen heeft tal van positieve effecten op de ontwikkeling van kinderen. Zowel op emotioneel, cognitief als sociaal vlak. Voorlezen draagt bij tot een betere taal- en leesvaardigheid van het kind. Hoe vroeger en regelmatiger kinderen worden voorgelezen, hoe groter de voordelen zijn. **51%** van de kinderen wordt elke dag voorgelezen.

Wordt elke dag voorgelezen naar leeftijd en opleidingsniveau van de ouders

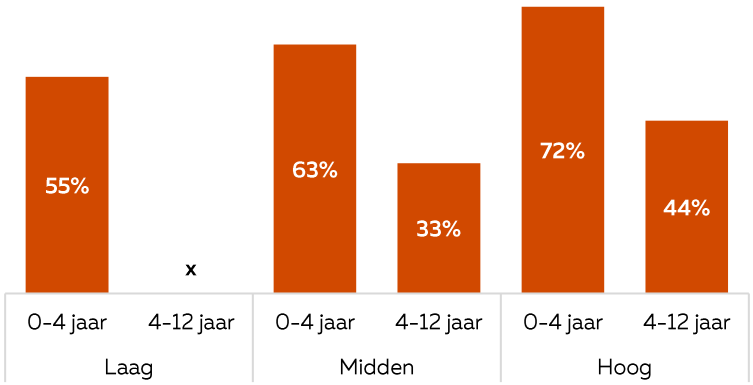

Heeft met kind gesproken over (4-12 jaar)

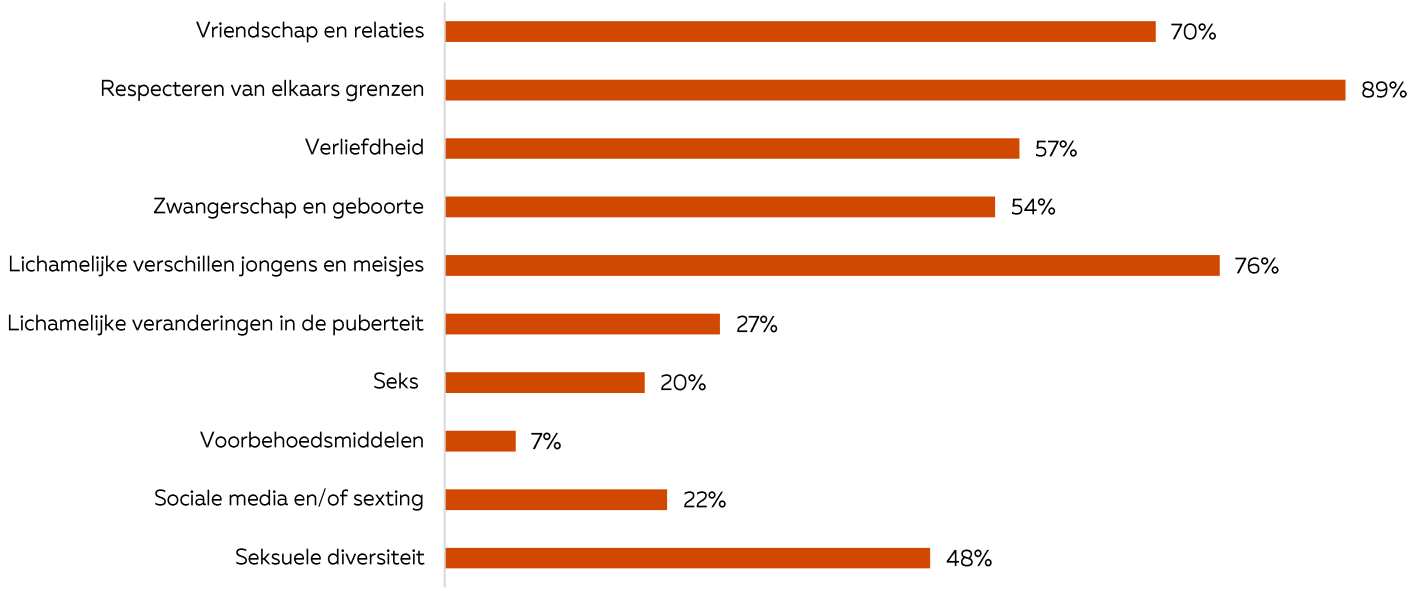

Praten over seksuele ontwikkeling

Bij kinderen in de basisschoolleeftijd (6 tot 12 jaar) gaat seksuele ontwikkeling vooral over het ervaren van het eigen lichaam en over intimiteit in relaties. Voor opvoeders is het relevant dat ze het gesprek aan kunnen gaan over relaties en seksualiteit met hun kinderen en hierover vrij kunnen spreken. Dit draagt bij aan een gezonde seksuele ontwikkeling op latere leeftijd.

6. Gezondheid en mondzorg

Een significante indicator voor het welzijn van kinderen is hoe zij zich voelen. Een gezonde leefstijl is van belang voor de lichamelijke gezondheid en het totale welzijn van kinderen. Lichamelijke gezondheid is sterk verbonden met mentale gezondheid. Omdat kinderen zelf nog niet goed kunnen aangeven hoe zij hun eigen gezondheid ervaren hebben de ouders aangegeven wat zij van de gezondheid van hun kind vinden. **98%** van de ouders vindt de gezondheid van hun kind (zeer) goed.

Gewicht (zelfrapportage door ouders)

Wanneer een kind minder weegt dan bij zijn/haar lengte past dan is er sprake van ondergewicht en als dit meer is dan spreken we van overgewicht. Overgewicht bij kinderen vergroot het risico op diabetes, hart- en vaatziekte en gewrichtsproblemen door overbelasting op latere leeftijd. Het aantal kinderen met overgewicht in Nederland neemt toe, dat zien wij ook in Zuid-Limburg (Bron Jeugdprofiel JGZ over 2023).

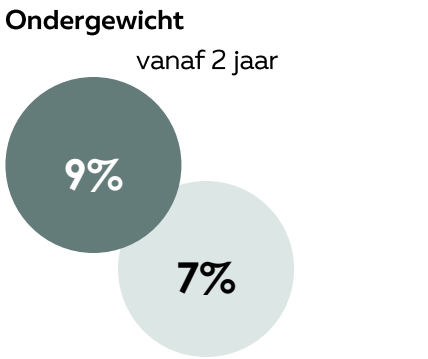

Mening ouders (iets of veel te licht)

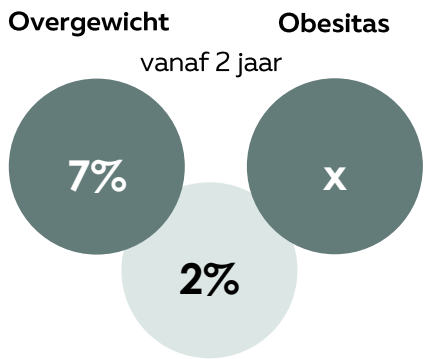

Mening ouders (iets of veel te zwaar)

Bezoekt jaarlijks de tandarts (vanaf 2 jaar) **naar opleidingsniveau van de ouders**

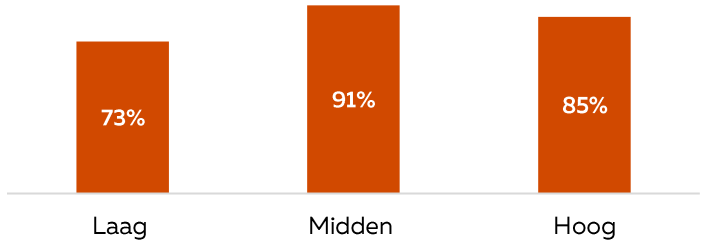

Mondzorg

Het is voor kinderen belangrijk dat ze van kleins af aan leren hun tanden goed te verzorgen. Kinderen hebben een grotere kans op gaatjes dan volwassenen, omdat hun glazuur nog niet uitgehard is. Kinderen tot 10 jaar poetsen hun gebit niet goed schoon. Het advies is dan ook het gebit tot die leeftijd minste 1 keer per dag na te poetsen.

86% van de kinderen van vanaf 2 jaar poetst zelf minstens 1 keer per dag de tanden en bij **71%** wordt minstens 1 keer per dag (na)gepoetst door een ouder.

7. Bewegen

Bewegen is een van de basiselementen voor een gezonde ontwikkeling. Het maakt en houdt kinderen fysiek gezond, verbetert hun motorische vaardigheden, vermindert stress en bevordert sociaal contact. Ook zorgt regelmatige lichaamsbeweging voor een betere concentratie en leerprestaties op school. Kortom, bewegen is essentieel voor het welzijn van kinderen. Toch bewegen veel kinderen te weinig.

Het advies voor kinderen van 1 tot 4 jaar is om elke dag minimaal drie uur te bewegen. En voor kinderen van 4 tot 18 jaar geldt het advies om minimaal 1 uur per dag te bewegen.

53%

Beweegt elke dag min. 3 uur (2-4 jaar)

15%

Beweegt elke dag min. 1 uur (4-12 jaar)

Lopen of fietsen naar school

Van de kinderen van 4 t/m 7 jaar gaat **27%** (bijna) nooit lopend of zelf fietsend naar school. Bij kinderen van 8 t/m 11 jaar is dit **16%**.

Redenen om niet zelf lopend of fietsend naar school te gaan (4-12 jaar)

Heeft een zwemdiploma (vanaf 8 jaar) **naar opleidingsniveau van de ouders**

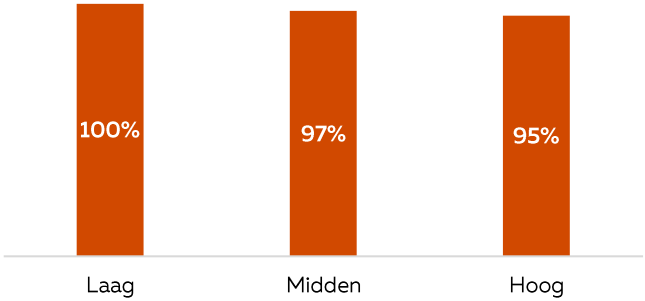

14%

Doet wekelijks mee aan georganiseerde beweegactiviteit (1-4 jaar)

81%

Is lid bij een sportvereniging (4-12 jaar)

8. Voeding

Gezonde voeding voor kinderen, is naast bewegen, een centraal aspect bij het opgroeien. Het zorgt ervoor dat ze alle nodige voedingsstoffen binnenkrijgen om gezond te blijven en sterk te worden. Daarnaast heeft gezond eten ook invloed op hoe ze zich voelen en hoe goed ze kunnen leren. Het is dus belangrijk om kinderen te leren wat gezond eten is, zodat ze goede eetgewoonten kunnen ontwikkelen voor de rest van hun leven.

97%

Ontbijt dagelijks

85%

Drinkt dagelijks water of thee zonder suiker

78%

Eet dagelijks fruit

60%

Eet dagelijks groente

Gezin heeft afspraken over voeding en houden zich eraan

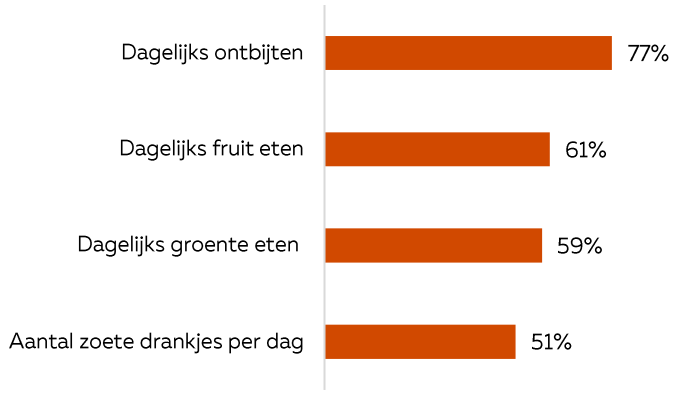

Voorbeeldgedrag van de ouder

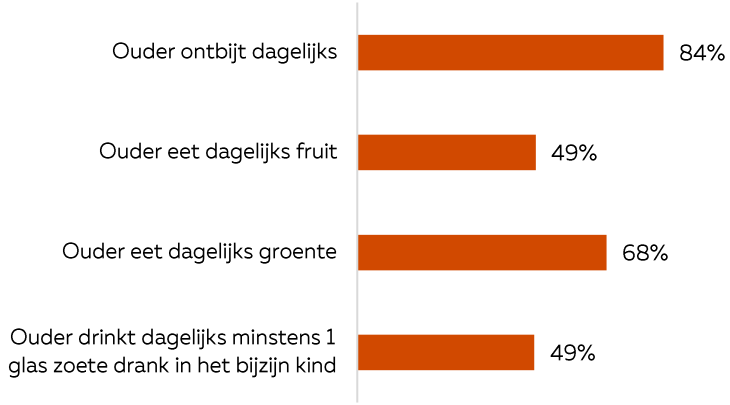

26%

Drinkt dagelijks zoete drankjes

13%

Krijgt meestal ongezonde tussendoortjes mee naar school

9. Roken en alcohol

Jonge kinderen zijn meestal nog niet geïnteresseerd in roken en alcohol, toch is het goed om al vroeg het goede voorbeeld te geven. Zonder direct met de kinderen te praten, kun je al veel doen om het gebruik van middelen en de schade op latere leeftijd te voorkomen. Het beste groeien kinderen op in een rook- en alcoholvrije omgeving. Het helpt om ouders voor te lichten en de algemene weerbaarheid van kinderen te versterken.

80%

Van de ouders drinkt alcohol in het bijzijn van het kind

Plekken waar kind wordt blootgesteld aan (sigaretten)rook

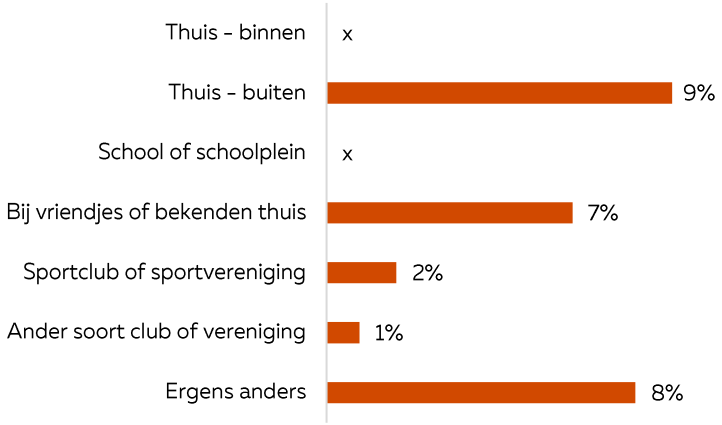

Rookvrije Generatie

De ambitie is een Rookvrije Generatie in 2035 – kinderen die in 2017 geboren zijn, zijn dan 18 jaar. Deze kinderen groeien rookvrij op en gaan zelf niet roken. Steeds meer organisaties en personen zetten zich in voor een Rookvrije Generatie. Helaas worden kinderen nog regelmatig blootgesteld aan rook, tweedehands en derdehands: rookdeeltjes die aan huid, haren en kleding blijven kleven.

NIX18

Met de campagne 'NIX18 = Niet voor niks' wil het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ouders wijzen op het belang van geen alcohol drinken onder de 18. De hersenen van jongeren zijn nog volop in ontwikkeling en alcohol heeft daar een negatief effect op.

Toch zijn er nog veel ouders die het goed vinden als hun kind voor zijn/haar 18e alcohol drinkt. (Dit is alleen gevraagd aan ouders met kinderen tussen de 4 en 12 jaar.)

Kind mag onder de 18 jaar

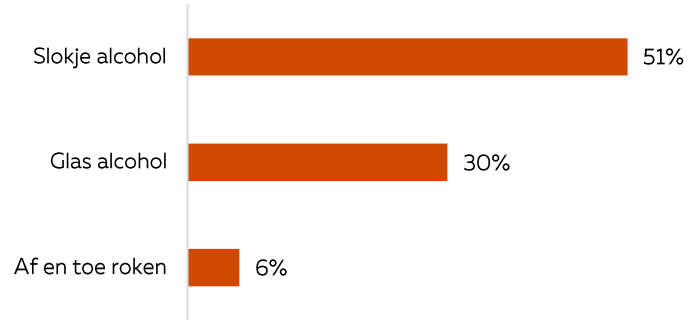

10. Mediawijsheid

Te veel tijd besteden aan beeldschermen kan nadelige effecten hebben op de gezondheid van kinderen. Dit kan leiden tot problemen zoals overgewicht, rug- en nekklachten, slaapproblemen en bijziendheid. Daarnaast kan het ook de cognitieve ontwikkeling, emotionele gezondheid en sociale interactie van kinderen beïnvloeden. Daarom is het belangrijk dat ouders ervoor zorgen dat hun kinderen een goede balans hebben tussen schermtijd en andere dagelijkse activiteiten. Ouders kunnen hierin een goed voorbeeld geven. Onderzoek toont aan dat afwisseling tussen ver en dichtbij kijken helpt bij het voorkomen van bijziendheid. Het Oogfonds adviseert de "20-20-2 regel" voor kinderen en jongeren tot 20 jaar: na 20 minuten dichtbij kijken, een pauze van 20 seconden nemen om in de verte te kijken en minstens 2 uur per dag buiten te spelen.

25% **Heeft eigen smartphone** (4-12 jaar)

6% **Gebruikt smartphone van ouder** (4-12 jaar)

25% **Actief op sociale media** (4-12 jaar)

Gezin heeft afspraken over beeldschermgebruik en houden zich eraan

44%

Kijkt regelmatig tot altijd naar beeldscherm in het uur voor het slapen gaan

9%

Kijkt elke dag meer dan 2 uur naar beeldscherm

11. Mentale gezondheid

Mentale gezondheid verwijst naar hoe een kind zich emotioneel en psychisch voelt en functioneert. Naast het niet hebben van psychische stoornissen, betekent een goede mentale gezondheid dat een kind zich goed voelt, veerkrachtig is en positieve relaties heeft met zichzelf en anderen.

98%

Is gelukkig volgens ouder

94%

Zit lekker in zijn of haar vel (4-12 jaar)

Weerbaarheid en veerkracht

Weerbaarheid is de basis voor een goede psychische gezondheid. Weerbare kinderen hebben zelfvertrouwen, kunnen goed voor zichzelf opkomen en kunnen grenzen aangeven en houden met respect voor anderen.

Weerbaarheid (4-12 jaar)
Mijn kind...

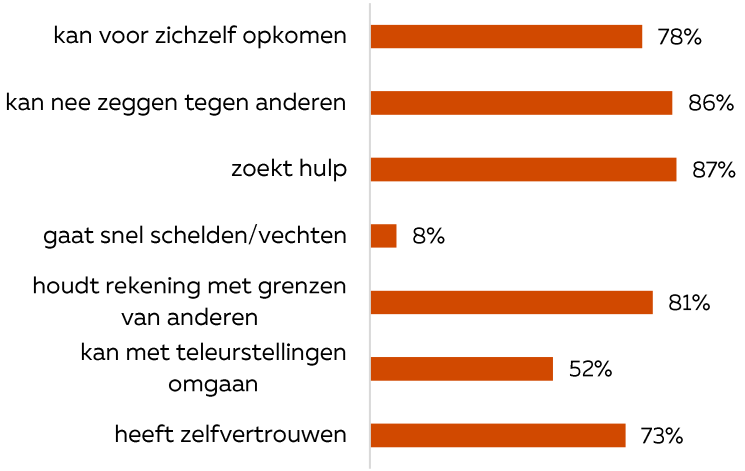

Pesten

Pesten is een vorm van agressie waarbij geprobeerd wordt om iemand steeds pijn te doen. Dat kan zowel offline als online. Pesten kan grote gevolgen hebben voor het leven van de gepeste, maar ook voor het leven van de pester en van omstanders. Pesten veroorzaakt stress, angst, eenzaamheid en gebrek aan zelfvertrouwen.

23%

Is gepest in de afgelopen 3 maanden (4-12 jaar)

1%

Is 1 keer per week of vaker gepest (4-12 jaar)

Plekken waar het kind wordt gepest (4-12 jaar)

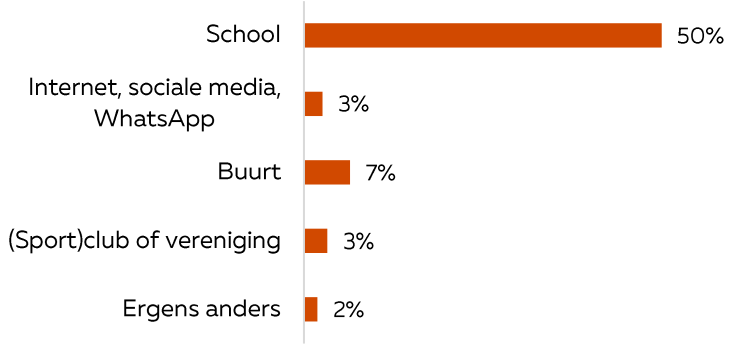

12. School en opvang

School en opvang is de plek voor kinderen waar ze leren, maar ook waar ze vrienden maken, sociale vaardigheden ontwikkelen en zichzelf ontdekken. Daarnaast krijgen ze kansen om zich cognitief te ontwikkelen, te sporten en worden ze bekend gemaakt met verschillende culturen en ideeën. Kortom, (voor)school speelt een grote rol in hun leven en helpt hen voor te bereiden op de toekomst.

90%

Vindt school (heel) leuk (4-12 jaar)

27%

Is laatste 4 schoolweken thuisgebleven door ziekte (4-12 jaar)

Soort opvang (0-4 jaar)

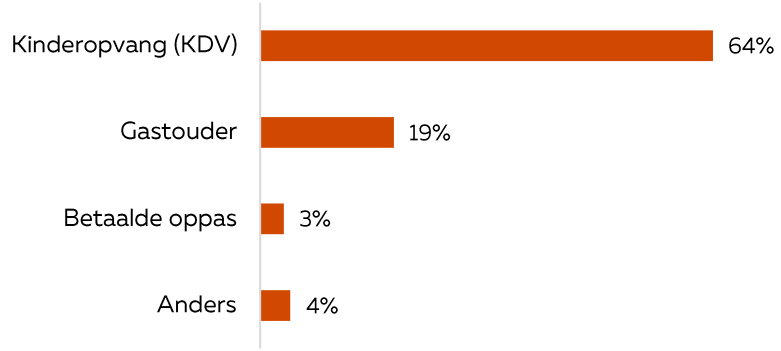

Soort opvang (4-12 jaar)

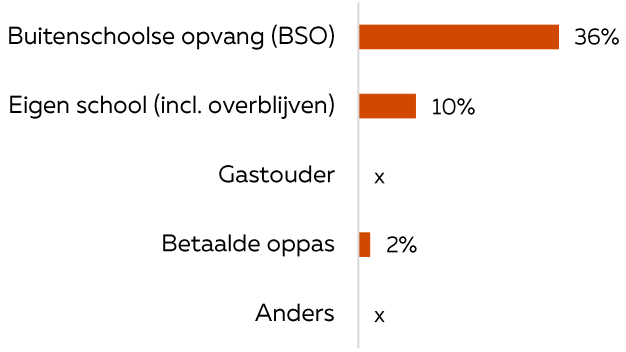

13. Woonomgeving

De omgeving waarin kinderen opgroeien heeft invloed op hun gedrag, gevoel van veiligheid en gezondheid. In een gezonde sociale omgeving krijgen kinderen ondersteuning en kansen om zich te ontwikkelen. Soms zijn er plaatsen in de buurt die onveilig zijn voor kinderen om buiten te spelen of naar school te gaan. Dit kan ervoor zorgen dat kinderen minder buiten spelen of niet te voet of met de fiets naar school gaan.

Kind wordt belemmerd om buiten te spelen door

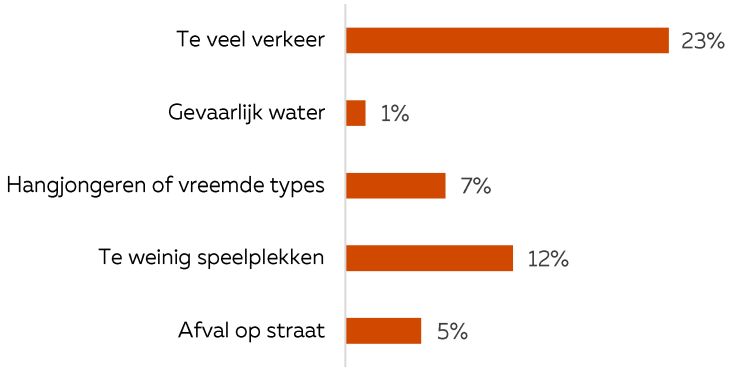

Mist in de buurt

58%

Speelt 5 dagen of meer minstens een uur buiten

31%

Speelt iedere dag minstens een uur buiten

39%

Ouders mist niets in de buurt

86%

Ouders vindt de buurt (heel) kindvriendelijk

Tevreden in de buurt over

Kernboodschappen

- Meeste ouders gaat het opvoeden makkelijk af, maar er zijn wel omstandigheden die het lastig maken. Zoals moeite met rondkomen, lichamelijke of psychische problemen van een gezinslid en een scheiding.
- Bijna alle kinderen zijn gelukkig volgens hun ouders, ook vindt een grote meerderheid van de kinderen school leuk. Toch is een kwart van de kinderen in de afgelopen 3 maanden gepest.
- Op het gebied van leefstijl is nog veel te winnen. Kinderen bewegen veel te weinig, slechts 15% van de kinderen tussen de 4 en 12 jaar in Eijsden-Margraten voldoet aan de beweegnorm en ongeveer een derde van alle kinderen speelt voldoende buiten. Daarnaast 4 op de 10 kinderen niet elke dag groente en 2 op 10 niet elke dag fruit. Ook drinkt 15% niet iedere dag water en 26% drinkt wel dagelijks zoete drankje(s).
- Ouders zijn over het algemeen tevreden met de woonomgeving. Er zou wel meer aandacht mogen zijn voor speelplekken die aantrekkelijk zijn voor alle leeftijden.
- Kortom, het is belangrijk om te blijven inzetten op een omgeving waarin het vanzelfsprekend is dat kinderen gezond kunnen opgroeien. Besteed hierbij met name aandacht aan welbevinden, gezonde voeding en beweging. Zie ook de praatplaat 'Gezond leren leven'.

Contact:

Heeft u vragen over de cijfers, hulp nodig bij de duiding van de cijfers of hoe u de cijfers kunt gebruiken in het lokale gezondheidsbeleid? Neem dan contact op met de GGD, afdeling Kennis en Innovatie via kindmonitor@ggdzl.nl of via het algemene telefoonnummer 088 - 880 50 00.

Uitgave:

GGD Zuid-Limburg

Auteurs:

Tanja Dorresteijn en Zoë Verschueren van de afdeling Kennis en Innovatie

Datum:

2 mei 2024

Meer cijfers en publicaties over de gezondheid van de inwoners van Zuid-Limburg zijn te vinden op www.gezondheidsatlaszl.nl